

PROGRAMIN VE YAPIMCININ ADI	Dosya Analiz / 11 Türkiye'nin 180 Yıllık Yerel Seçimleri	Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL
YAYIN YERİ, TARİHİ VE SAATİ	TSR Yabancı Dil	

SİNYAL

SES

Türkiye 31 Mart 2019'da yeni bir yerel seçim gerçekleştirecek. Siyasal partiler ve bağımsız adaylar seçimleri kazanmak için çalışmalarını sürdürüyorlar. Ben de bu haftaki yazımda seçimlere dair gözlemlerimi ve yerel seçimlerin anlamına dair görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL'ün konuyla ilgili değerlendirmesini sunuyoruz...

Türkiye'de ilk yerel meclis seçimleri, Tanzimat fermanından bir yıl sonra, 1840 yılında yapılmıştır. Prof. Mehmet Alkan'a göre, yerel meclis üyelerini belirlemek için yapılan bu seçimler tarihimizdeki ilk yerel meclis seçimleridir. Bu seçimlerin bir özelliği de ilk doğrudan demokrasi örneklerinden biri olmasıdır. Böylelikle Osmanlı'nın Müslüman ve gayrimüslim halkı seçimle tanışmıştır. İstanbul Şehremaneti 1855'de, Beyoğlu 6. Daire-i Belediye 1855'de kuruldu. 1860'lardan sonra Osmanlı döneminde Şehirlerde Belediye Meclisleri gittikçe yaygınlaşmıştır. Yerel seçimlere dair ilk düzenleme ise 1868 tarihli "Dersaadet İdarei Belediye nizamnamesi"dir.

Cumhuriyet dönemindeyse ilk yerel seçimler 1930 yılında yapılmıştır. 1930'dan bu güne, 2019'da yapılacak yerel seçim Cumhuriyet dönemindeki 19. Yerel seçimdir. 1950 ile çok partili demokratik yaşama geçildikten sonraki 14. seçimdir.

Başkanlık sistemi sonrası ilk yerel seçimler ve ilk yerel ittifak seçimleri

Görüldüğü gibi Türkiye'nin 180 yıllık yerel seçim tarihi pek çok ülkenin tarihinden daha fazla olacak şekilde oldukça eskidir. Bununla birlikte her seçim, kendine özgü koşulları, kendine özgü farklılıkları ve yenilikleri beraberinde getirir.

Yerel seçim, 2017'de, referandumla kabul edilen Başkanlık sisteminden sonraki ilk yerel seçimdir. Seçimler bu açıdan özel bir anlam taşıyor.

Yerel seçimlerin bir başka özelliği, daha önceleri yasak olan seçim ittifaklarının artık mümkün hale gelmesidir. Bu çerçevede Cumhur İttifakı ve Millet ittifakı içerisinde partiler ittifak yaparak seçimlere giriyorlar. İttifak yapan partiler, yöntem olarak, anlaştıkları yerlerde birbirlerinin adaylarını destekliyorlar ve buralarda aday göstermiyorlar.

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

Partilerin ittifak yapmalarının mümkün hale gelmesi demokratik bir tercihin yasak olmaktan çıkması açısından olumlu bir gelişmedir. Bununla birlikte partilerin kendi kimlikleri ve amblemleri ile ittifakı gerçekleştirememeleri, oy pusulasında yer alamamaları bir eksikliklerdir. Bu durum partililerin aktif çalışmalarını ve seçmenlerin siyasal katılımını azaltabilir. Genel seçimlerde ittifak yapılmasını mümkün kılan mevzuat çalışması yapılırken, şu düşüncemi paylaşmıştım: Mevzuat yerel seçimler için de geçerli olacak şekilde hazırlansın. Dileyen partiler ittifak çatısı altında, kendi amblemleri ve kendi adayları ile seçime girsin. İttifaka giren partilerin oyları, tek partiymiş gibi birlikte sayılsın. Eğer bir yerde bir ittifak en yüksek oyu alırsa, o ittifak içinde en fazla oy alan aday seçimi kazanmış sayılsın. Bu ya da benzeri şekilde, partilerin kendi amblemleri ve adayları ile girecekleri ama ittifaka da imkân sağlayan yöntemler, partililerin ve seçmenlerin daha aktif katılımını ve sahiplenmesini sağlayacaktır.

Yerel seçimin anlamı

Seçime daha yumuşak bir ortamda gidiliyor olması, normalleşmeye devam: Seçimlere çok az bir süre kalmasına rağmen, önceki seçimlere göre kıyaslandığında, daha az bir seçim havası gözlenmektedir. Başkanlık sisteminin uzlaştırıcı etkisinin belirli oranda bu sonuçta etkili olduğu söylenebilir. Diğer taraftan AK Parti'nin başlattığı dijital seçim kampanyası da, seçimlerin daha az görünür olmasının bir başka nedenidir. Eskiden araç konvoyları, korna sesleri, sokakları boydan boya kaplayan afişler nedeniyle en ilgisiz olanlar bile seçimlerden haberdar olurdu. Şimdi gündelik yaşamda, seçimler eskisi kadar fark edilmiyor.

Seçimlerin daha az sert bir ortamda geçiyor olması, kampanyaların çevreye daha duyarlı yürütülmesi, seçim çalışmalarının sokaklardan dijital mekânlara kayıyor olması, Türkiye'de normalleşmenin devam etmekte olduğu şeklinde okunabilir.

Başkanlık sisteminin/istikrarın sürmesi: Türkiye daha yeni Başkanlık sistemine geçmiş bir ülkedir. Her büyük değişim belirli oranda belirsizlik ve hoşnutsuzluk yaratır. Köklü değişim ve dönüşümler bu belirsizlikleri ve hoşnutsuzlukları gidererek yola devam etmekle mümkündür, geri dönerek değil. 2019 seçimleri Başkanlık sisteminden sonraki ilk seçimler değil de, sistemin yerleşmesinden sonraki bir seçim olsaydı, seçim sonuçları Başkanlık sistemiyle pek ilişkilendirilmeyebilirdi. Ama mevcut durumda, muhalefet bloğunun oylarını artırması, muhalefet partilerinin Başkanlık sistemini tekrar tartışmaya açmasıyla sonuçlanabilir. Bu seçimler Başkanlık sistemi ve istikrar açısından önemlidir.

Dış vesayet unsurlarının beklentileri: 28 Şubat, 27 Nisan, Ergenekon Darbe girişimleri, Gezi, 17/25 Aralık, 15 Temmuz, kabaca son 20 yılda karşılaşılan darbe girişimlerinin başlıcalarıdır. Bu girişimlerin neredeyse hiçbiri sadece Türkiye içi gelişmelerle açıklanamaz. 2000'li yıllarla birlikte yapılan demokratikleşme ve vesayeti ortadan kaldırma mücadeleleri büyük oranda amacına ulaşmıştır. İç vesayet odakları dağıtılarak milli iradenin önündeki engeller büyük oranda ortadan kaldırılmıştır. Ama içerdeki bütün bu gelişmelere rağmen, Türkiye üzerine hesaplar yapan dış

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ

vesayet unsurlarının bu hesaplarından vazgeçtiği söylenemez. Dış vesayet aktörlerinin, kendi çıkarları için içerde yeni vesayet odakları ortaya çıkarmaya çalışmaması, sadece milli iradenin temsilcileriyle iş tutması için Türkiye’de başkanlık sisteminin yerleşmesi ve istikrarın sürmesi son derece önemlidir. Belirsizlik ve kaos ortamı iç ve dış vesayet odaklarına yeniden umut verecektir. Seçimlerin anlamı ne olursa olsun, her seçim yeni bir seçimdir. Siyasal partiler de bu doğrultuda çalışmalarını yürütüyor. Muhalefet partileri ile kıyaslandığında İktidar partisi çok daha aktif bir çalışma yürütmektedir. Bunca iktidar yıllarından sonra, yıpranma payı da düşünüldüğünde, İktidar partisinin her seçimde kazanmak için çitayı yükseltmesi gerekiyor. AK Parti Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, her seçimde olduğu gibi, bu seçimlerde de en fazla şehre giden, en fazla miting yapan, en fazla proje üreten lider olma özelliğini sürdürüyor. Partisinin kurulmasından beri, bütün seçimlerden başarıyla çıkmış bir lider olarak, hiçbir seçimin çalışılmadan kazanılamayacağını, vatandaşa dokunmadan, gönlünü almadan oyların çantada keklik olmadığını iyi biliyor.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL’ün konuyla ilgili değerlendirmesini sunduk...

SÖZCÜK SAYISI: 837

YAPIMCI	ÜNİTE AMİRİ	YAYIN DENETLEME KURULU DENETİMİ